

Rapport 2009:11

Arkeologisk förundersökning

Nytt enbostadshus i Mellanspärringe

Spärringe 5:6
Västerlösa socken
Linköpings kommun
Östergötlands län

Kjell Svarvar

Nytt enbostadshus i Mellanspärninge

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	4
Områdesbeskrivning.	4
Syfte	4
Metod och dokumentation	5
Resultat	5
Referenser	5
Tekniska uppgifter.	6

Ö S T E R G Ö T L A N D S   L Ä N S M U S E U M
A V D E L N I N G E N   F Ö R   A R K E O L O G I

Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013 - 23 03 00 • Fax 013 - 12 90 70
info@ostergotlandslansmuseum.se • www.ostergotlandslansmuseum.se

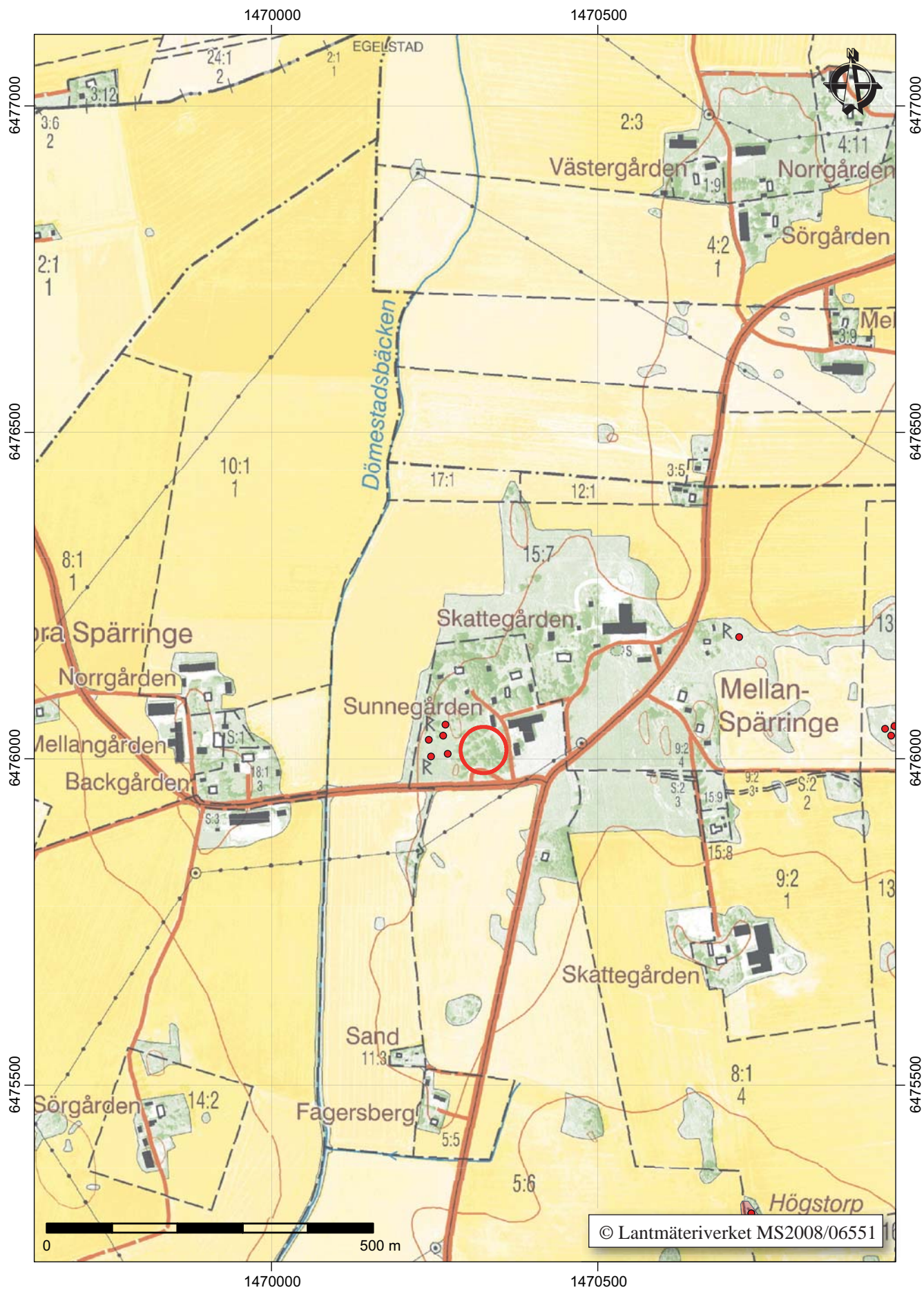
Sammanfattning

Med anledning av planerad nybyggnation av ett enfamiljsbostadshus i Mellanspärninge på fastigheten Spärninge 5:6 i Västerlösa socken, Linköpings kommun, Östergötland utförde Östergötlands länsmuseum en arkeologisk förundersökning. Väster om den aktuella exploateringsytan är en gravgrupp, RAÄ 37 och 38, Västerlösa sn, belägen, vilket motiverade en arkeologisk förundersökning.

Vid den arkeologiska förundersökningen grävdes tre söschakt med maskin i det område där den tilltänkta nybyggnationen planerades. En trolig härdbotten påträffades men då inget övrigt av arkeologiskt intresse framkom gör Östergötlands länsmuseum bedömningen att den tilltänkta nybyggnationen kan genomföras som planerat.

Kjell Svarvar
antikvarie

Figur 2. Utdrag ur digitala Fastighetskartan med undersökningsområdet markerat. Skala 1:10 000.

Inledning

Östergötlands länsmuseum utförde en arkeologisk förundersökning med anledning av planerad nybyggnation av ett enfamiljsbostadshus i Mellanspärninge på fastigheten Spärninge 5:6 i Västerlösa socken, Linköpings kommun, Östergötland. Den tilltänkta tomt angränsar till en gravgrupp i väster (RAÅ 37 och 38, Västerlösa sn) vilket motiverade en arkeologisk förundersökning.

Förundersökningen utfördes 2006-09-06 efter muntligt beslut från Länsstyrelsen Östergötland. Uppdragsgivare var Allan Sunnerud, Spärninge Sunnegård som även svarade för de arkeologiska kostnaderna. Ansvarig för förundersökningen och rapportarbetet var undertecknad.

Områdesbeskrivning

Den aktuella exploateringsytan var belägen i Västerlösa socken i Linköpings kommun. Området ligger på den mycket fornlämningstätta slättbygden, ca 1 mil öster om Skänninge. Uppodlingsgraden är hög och de bevarade fornlämningsmiljöerna utgörs till största del av lämningar från perioden bronsålder - järnålder i form av gravgrupper, gravfält och stensträngssystem. De ovan mark synliga fornlämningarna är mestadels belägna på impediment och höjdryggar i det småkuperade landskapet.

Den nu aktuella exploateringsytan omges i väster och nordväst av fasta fornlämningar i form av stensättningar. Ca 40 m nordväst om tilltänkt husbyggnation återfinns två större stensättningar på en mindre moränrygg (RAÅ 37, Västerlösa sn). Dessa är 12 respektive 16 m i diameter och 0,2-0,4 m höga. Ca 20 m sydväst om dessa återfinns ytterligare en stensättning (RAÅ 38, Västerlösa sn). Direkt öster om ovan nämnda stensättningar återfinns en ungefärligt inprickad fyndplats för bl a flintspån. Inprickningen gjordes i samband med en grustagsinventering (RAÅ 80, Västerlösa sn). Även detta indikerar forntida mänsklig aktivitet i området.

Området för nybyggnationen utgörs idag av ett plant grönområde med planterade björkar, beläget öster om den höjdrygg där ovan nämnda fornlämningar återfinns. En översiktlig historisk kartanalys över området visar att den aktuella ytan tidigare utgjort åkermark, belägen direkt söder om byn. Vägnetet, som idag passerar förbi byn, gick tidigare genom bebyggelsen och avskiljde den aktuella ytan från de nämnda fornlämningarna (figur 4). Vägsträckningen kan exempelvis urskiljas på en geometrisk avmätning över Spärninge från år 1748 (LMS, akt D136-20:1) och löpte då utefter den mindre moränrygg på vilken fornlämningarna är belägna.

Områdets topografi är god, sett ur fornlämnings-synpunkt. Närheten till sedan tidigare kända och ovan nämnda fornlämningar innebär att exempelvis boplatslämningar kan finnas i närområdet. Det kan heller inte uteslutas att ytterligare gravar, ej synliga ovan mark, kan finnas inom det planerade exploateringsområdet.

Syfte

Syftet med den arkeologiska förundersökningen var primärt att fastställa huruvida fast fornlämning skulle komma att beröras av det planerade arbetsföretaget. Ifall fast fornlämning av mindre omfattning påträffades skulle denna dokumenteras avseende karaktär och omfattning samt om möjligt dateras. Om lämningarna

Figur 3. Den aktuella ytan för tänkt nybyggnation med sökschakt (S1-S3) och närliggande fornlämningar markerade.

visade sig ha en avsevärd omfattning skulle Länsstyrelsens kultur- och samhällsbyggnadsenhet kontaktas för vidare beslut i ärendet. Förundersökningens resultat skulle ligga till grund för länsstyrelsens fortsatta bedömningar i ärendet.

Metod och dokumentation

Den arkeologiska förundersökningen utfördes i form av sökschaktsgrävning med maskin i området för det tilltänkta enfamiljsbostadshuset. Eventuella anläggningar och/eller kulturlager som påträffades skulle dokumenteras på plan- och profilritningar, lagerbeskrivningar och genom fotografering. Vid behov skulle relevant provtagning ske. Inmätning av schakt kom att ske med hjälp av GPS.

Resultat

Vid den arkeologiska förundersökningen grävdes tre sökschakt (S1-S3) med maskin i det område där den tilltänkta nybyggnationen planerades. Sökschakten var 11-22 m långa, 1,5 m breda och grävdes ned till orörd mark på ett djup av 0,4-0,5 m djup. Den naturliga undergrunden utgjordes av gråbrun lera.

I södra delen av S2 framkom en något diffus anläggning, 1,2 x 0,6 m (NV-SÖ) stor med ett djup av endast 0,1 m bestående av mörkbrun lera med mindre inslag av kol och sot. Anläggningen tolkades som en trolig härdbotten. Då inget övrigt av arkeologiskt intresse framkom i sökschakten anser Östergötlands länsmuseum att den tilltänkta nybyggnationen kan genomföras som planerat.

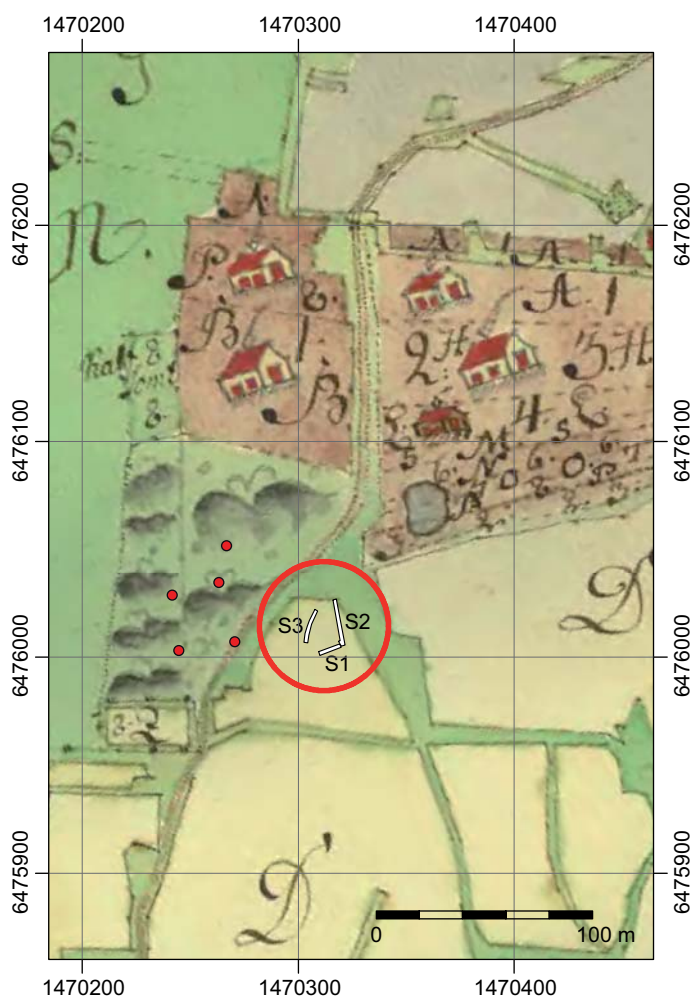
Referenser

Fornminnesregistret för Västerlösa socken.

Häradskartan 1868-77, bladnamn Lagerlunda, rakid J112-45-2.

Lantmäteristyrelsens kartarkiv, LMS, akt D136-20:1. Geometrisk avmätning, Spärringe 1-14, år 1748.

www.sofi.se/ortnamnsregistret

Figur 4. Rektifierad geometrisk avmätning över Spärringe, nr 1-14 från år 1748 (LMS, akt D136-20:1) där sökschakten och de närliggande fornlämningarna markerats. Den aktuella ytan utgjordes då av åker. Den gamla vägsträckningen, som gick genom byn, var belägen mellan fornlämningarna och den nu undersökta ytan.

Tekniska uppgifter

Lokal	Spärringe 5:6
Socken	Västerlösa
Kommun	Linköping
Län och landskap	Östergötland
Fornlämningsnr	Invid RAÄ 37, 38 och 80, Västerlösa sn
Ekonomiska kartans blad	8F 5e Västerlösa
Koordinater	X6476020 Y1470310
Koordinatsystem	RT90 2,5 gon V
Typ av undersökning	Arkeologisk förundersökning
Länsstyrelsens dnr	431-15558-06
Länsstyrelsens handläggare	Bror-Tommy Sturk
Länsstyrelsens beslut	Muntligt beslut 2006-08-29
Länsmuseets dnr	339/06
Länsmuseets konto	530519
Uppdragsgivare	Allan Sunnerud, Spärringe Sunnegård
Kostnadsansvarig	Allan Sunnerud, Spärringe Sunnegård
Projektansvarig	Kjell Svarvar
Fältarbetstid	2006-09-06
Totalt undersöktes	ca 50 löpmeter
Fynd	Nej
Foto filmnr	Nej
Analyser	Nej
Grafik	Kjell Svarvar
Renritning	-
Grafisk form	Lasse Norr
Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands länsmuseum.	
Ur allmänt kartmaterial	© Lantmäteriverket MS2008/06551
ISSN 1403-9273	Rapport 2009:11 © Östergötlands länsmuseum

Med anledning av planerad nybyggnation av ett enfamiljsbostadshus i Mellanspärninge på fastigheten Spärninge 5:6 i Västerlösa socken, Linköpings kommun, utförde Östergötlands länsmuseum en arkeologisk förundersökning. En trolig härdbotten påträffades men då inget övrigt av arkeologiskt intresse framkom gör Östergötlands länsmuseum bedömningen att den tilltänkta nybyggnationen kan genomföras som planerat.